

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 844/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ PRŮVŮL], [REDAKČNÝ PRŮVŮL], zastúpených advokátom JUDr. Michalom Hvozdom, Tyršovo nábřežie 5, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ PRŮVŮL] a [REDAKČNÝ PRŮVŮL] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ PRŮVŮL] (ďalej len „sťažovateľka“), a maloletého [REDAKČNÝ PRŮVŮL]

██████ (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpeného sťažovateľkou – matkou, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka si návrhom podaným osobne 7. januára 2015 uplatnila voči ██████ (ďalej len „odporca“), nároky vyplývajúce z § 74 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uvádzajú, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o úprave vzájomných vzťahov medzi rodičmi a deťmi a príspevku na úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom a na úhradu sumy potrebnej na zabezpečenie výživy dieťaťa.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

«Nakoľko zmyslom ustanovenia § 74 ods. 2 ZoR je bezodkladne vykompenzovať ťažkú životnú situáciu tehotnej ženy, resp. matky v určenom čase po pôrode, ako aj poskytnúť bezodkladne ochranu deťom narodeným mimo manželstva, mala sťažovateľka za to, že daná vec bude rozhodnutá v časovom horizonte danom zmyslom vyššie uvedeného ustanovenia. Keďže ani takmer po dvoch mesiacoch od podania návrhu pojednávanie v danej veci nebolo ani len nariadené, podala sťažovateľka dňa 05. 03. 2015 „Žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania“, na ktorú nebolo zo strany súdu absolútne reagované. Dňa 24. 07. 2015 sťažovateľka opätovne požiadala o vytýčenie termínu pojednávania... po 49-tich dňoch po podaní tejto žiadosti bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené predvolanie na pojednávanie dňa 05. 11. 2015; toto pojednávanie sa aj v tento deň uskutočnilo. Dňa 28. 12. 2015 právny zástupca navrhovateľky obdržal od súdu „Zaslanie podania zo dňa 18. 12. 2015“, v ktorom súd zaslal dňa 22. 12. 2015 sťažovateľke podanie odporcu zo dňa 25. 11. 2015, čiže takmer po mesiaci od jeho obdržania! Nakoľko sa vo veci nekonalo, sťažovateľka dňa 04. 04. 2016 podala celkovo tretiu žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania. Pojednávanie súd nariadil na 02. 06. 2016, avšak bolo pred jeho samotným

konaním odročené na 30. 06. 2016. Pojednávanie dňa 30. 06. 2016 sa už konalo... bolo na ňom ukončené dokazovanie a bolo nariadené ďalšie pojednávanie, a to výlučne na vyhlásenie rozsudku, a to na deň 20. 07. 2016, na ktorom bol skutočne vyhlásený rozsudok a dokonca aj doručené písomné vyhotovenie rozsudku. Sťažovateľka podala osobne voči rozsudku zo dňa 20. 07. 2016 vo vyššie uvedenej veci dňa 03. 08. 2016 odvolanie. ...

Svojim charakterom sa povinnosť podľa tohto odseku (§ 74 ods. 2 zákona o rodine, pozn.) pripodobňuje predbežným opatreniam podľa OSP, resp. neodkladným opatreniam podľa CSP; vo vzťahu k ním je táto právna úprava osobitná. Žiaľ, samotná dĺžka prvoinštančného konania (viac ako rok a pol po podaní návrhu na začatie konania!), výška súm priznaných súdom prvej inštancie (menej ako tretina požadovanej sumy), forma rozhodnutia (rozsudok namiesto uznesenia), resp. viazanosť úhrady súm na právoplatnosť rozhodnutia (a nie na vykonateľnosť, resp. doručenie rozhodnutia v nadväznosti na to, že rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením), ako aj vzhľadom na „meter“ porovnania schopností, možností a majetkových pomerov navrhovateľky a odporcu (porovnávanie hrubého príjmu navrhovateľky s čistým príjmom odporcu, ako uvádzanie len niektorých nákladov navrhovateľky, a to bez detailného číselného vyčíslenia oproti takmer všetkým nákladom odporcu s podrobným číselným vyčíslením v odôvodnení rozsudku), umožnenie súdom prvej inštancie, aby jednotlivé sumy boli odporcom uhrádzané v splátkach, napriek tomu, že o to v samotnom súdnom konaní odporca nežiadal (žiadal iba zamietnuť návrh), vôbec nesvedčí o tom, že súd prvej inštancie chcel aspoň sčasti tento zmysel naplniť a teda máme za to, že v konaní došlo a dochádza k zbytočným prietahom z vyššie uvedených dôvodov.»

Sťažovateľka poukazuje na to, že 7. septembra 2016 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predseda okresného súdu v prípise z 10. októbra 2016 uviedol, že sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní hodnotí ako nedôvodnú. Sťažovatelia poukazujú na to, že ani táto sťažnosť nebola vybavená v zákonnej 30-dňovej lehote, ale až 33. deň po podaní sťažnosti a odpoveď bola doručená 13. októbra 2016, čiže 36 dní po podaní sťažnosti.

Sťažovatelia tiež poukazujú na § 176 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie možno predĺžiť, len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy. Rovnako tak poukazujú na čl. 5 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, podľa ktorého súd postupuje z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednávania a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Následne sťažovatelia citujú právne závery vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva a uvádzajú:

„Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka napadnutého konania podľa názoru sťažovateľov nebola závislá od zložitosti veci. Vec z právneho hľadiska nemožno považovať za zložitú, keď ide o bežnú agendu všeobecných súdov.

Sťažovatelia žiadnym spôsobom neprispeli k zbytočným prieťahom v konaní.

Sťažovateľa napokon vidia nesprávnosť postupu Okresného súdu Košice-okolie predovšetkým v tom, že nepostupoval a nepostupuje dostatočne dôrazne, nevyužíval opatrenia, ktoré mal k dispozícii na to, aby zabezpečil plynulosť konania a jeho efektívnosť.

Sťažovatelia sú presvedčení o tom, že konanie Okresného súdu Košice-okolie nesmerovalo k odstráneniu ich právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojim postupom a rozhodnutiami naopak konanie neodôvodnene predlžoval a oddaľoval tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľom. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľov.“

Na základe uvedenej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„... Okresný súd Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/1/2015 porušil základné právo (sťažovateľov, pozn.)... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

... (sťažovateľom, pozn.) priznáva primerané finančné zadostučinenie, každému v sume 7 040,- EUR..., ktoré im je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... (sťažovateľom, pozn.) priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 624,64,- EUR..., ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľa odôvodňujú tým, že pre „matku maloletého a hlavne pre maloletého samotného je právoplatné rozhodnutie o predmete tohto konania bytostne dôležité, ovplyvňujúce jeho každodenný život.

S prihliadnutím na to, že to bol práve Okresný súd Košice - okolie, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok – pocit márnosti, snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľa nezvratne nadobudli, neospravedlniteľný.

... v predmetnej veci Okresný súd Košice-okolie po viac ako roku a pol rozhodol, aj to spôsobom, kedy rozsudok nie je nateraz vykonateľný (hoc min. takým mal byť), ako aj na celkovú dĺžku konania Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 14C/1/2015, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľov, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené...“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená procesná situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1/2015. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie nebolo do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené, o veci však okresný súd rozhodol rozsudkom z 20. júla 2016, proti ktorému sťažovateľka podala odvolanie 3. augusta 2016. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že súdny spis s odvolaním bol Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) doručený 11. októbra 2016, ktorý vo veci dosiaľ nerozhodol.

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľov poukazuje na svoj právny názor tvoriaci súčasť jeho ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorého ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť ústavnému súdu došla, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označených práv, ústavný súd sťažnosť v zásade odmieta ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva [pozri napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05 (IV. ÚS 237/09, m. m. II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010 atď.)].

V posudzovanej veci bola sťažnosť podaná ústavnému súdu 3. novembra 2016, t. j. po tom, ako okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 20. júla 2016, teda v čase, keď už v zásade nemohol porušovať sťažovateľmi označené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov.

Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade, ak by okresný súd v ďalšom období (po prípadnom opätovnom zrušení jeho rozsudku z 20. júla 2016 krajským súdom) v napadnutom konaní bez ospravedlniteľného dôvodu nepostupoval plynulo, resp. efektívne, sťažovateľom nič nebráni v tom, aby sa opätovne obrátili na ústavný súd so sťažnosťou, ktorou budú namietat' porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2016